

İnformatikanın tədrisində İKT-nin tətbiq edilməsinin üstünlükləri

Kubra Bəhman qızı Məmmədova

Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universiteti

E-mail: kubra1995m@gmail.com

Rəyçilər: p.ü.f.d., dos.S.S. Həmidov,
t.ü.f.d., dos.A.M. Quliyev

Açar söz: informatika, təhsil, texnologiya, metodlar, formalar, yanaşma, İKT

Ключевые слова: информатика, образование, технология, методы, формы, подходы, ИКТ

Key words: computer science, education, technology, methods, forms, approaches, ICT

Təhsilin inkişafındakı indiki mərhələ nəzəriyyə və praktikada yeni məlumatların intensiv axtarışı ilə xarakterizə olunur. Bu proses bir sıra ziddiyyətlərdən qaynaqlanır ki, bunlardan başlıcası ənənəvi üsul və tərbiyə metodlarının təhsil sisteminin inkişafındakı yeni meyllərə, cəmiyyətin inkişafı üçün mövcud sosial-iqtisadi şərtlərə uyğun gəlməməsidir ki, bu da bir sıra obyektiv yenilikçi proseslərə səbəb olmuşdur. İdraki maraq və bunun nəticəsi olaraq şagirdlərin fəallığı müstəqilliyin inkişafını stimullaşdırdığı üçün təhsilin məzmununu mənimsəməyə axtarış və yaradıcı yanaşmağı təşviq etdiyindən, tədris prosesinin yaxşılaşdırılması və eyni zamanda səmərəliliyinin göstəricisidir.

Hal-hazırda fəaliyyətinin məzmununu tənqidi, yaradıcı inkişaf etdirmə və tətbiq etmə, elmin nailiyyətləri və qabaqcıl pedaqoji təcrübə yolu ilə müasirləşdirə bilən bir müəllimə ehtiyac vardır (1).

Təhsilin məqsədi tədris prosesinin intensivləşdirilməsi, fərqləndirilməsi, fərdiləşdirilməsi, təhsilin inkişafı və şagirdlərin təhsil texnologiyalarının yeni texnologiyalara olan tələbatının ən tam şəkildə ödənilməsi ilə təhsilin keyfiyyətini əhəmiyyətli dərəcədə artırmaqdır.

İKT şəxsiyyətin formalaşmasında və inkişafında iştirak edir, informatikanın öyrənilməsində məntiqi və alqoritmik təfəkkürün inkişafına xüsusi diqqət yetirilir, prinsipləri isə aşağıdakılardır:

- kompüterdə işləyərkən tədris prosesinin və nəzəri biliklərin praktik tətbiqi ilə birləşməsi;
- alqoritmik düşüncə inkişafında yaş və fərdi xüsusiyyətlərin nəzərə alınması;
- informatika və digər fənlər arasındakı əlaqə;
- fənnin tədrisi prosesində müxtəliflik.

Tədris prosesində informasiya texnologiyalarından istifadənin məqsədəuyğunluğu, onların köməyi ilə şagirdlərin elmi, əlçatanlığı, görmə qabiliyyəti, şüuru və fəaliyyəti, təlimə fərdi yanaşma, metod, forma və vasitələrin birləşməsi, bilik sənətinin möhkəmliyi kimi didaktik prinsiplərin ən səmərəli şəkildə həyata keçirilməsidir (2).

Təhsildə informasiya texnologiyaları vasitələrindən istifadə konsepsiyası təhsil prosesinin hər bir iştirakçısı üçün onların mövcudluğu prinsipinə əsaslanır. Onları mənimsəmək kompüter texnologiyasının nəzəri və ya mühəndislik təhsili deyil, onu birbaşa öyrənmə vasitəsi kimi istifadə etmək tələb edir.

Azərbaycan təhsilinin modernləşdirilməsinin ən vacib strateji istiqamətlərindən biri yeni

sosial-mədəni şəraitdə fərdi inkişaf və özünü inkişaf ehtiyaclarına cavab verən yeni bir təhsil növünün formalaşması üçün şərait təmin edən təhsil prosesinə informasiya və kommunikasiya texnologiyalarının tətbiqidir.

İKT-dən istifadə dərində vaxtınıza qənaət etməyə, idrak fəaliyyətini aktivləşdirməyə imkan verir; şagirdlər dərində fəal iştirakçılara çevrildikləri üçün onların kommunikativ və məlumatverici səlahiyyətlərini formalaşdırmağa şərait yaradır.

İKT vasitələri ilə işləyərkən fərdiləşdirmə prosesi həyata keçirilir, çünki tədris metodunu seçmək hüququ təhsil prosesinin eyni vaxtda müxtəlif interaktiv üsulları səbəbindən təmin edilir.

Müstəqillik fəaliyyət müddətində həyata keçirilir və təcrübə yolu ilə tanış olma davranış formasına çevrilir.

Şagirdlərin müstəqilliyinin xarici əlamətləri bunlardır: işlərini hədəfə (tapşırığa) uyğun olaraq planlaşdırmaq, müəllimin bilavasitə iştirakı olmadan tapşırığı yerinə yetirmək, görülən işlərin gedişatını və nəticəsini sistemətik şəkildə izləmək, onun düzəldilməsi və təkmilləşdirilməsi (5).

Pedaqoji prosədə informasiya və kommunikasiya texnologiyalarından istifadə aşağıdakılara gətirib çıxarır:

— şagirdin öyrənmə motivasiyasını artırmaq; idrak marağının artması; təhsil fəaliyyətində aktiv subyektiv mövqenin formalaşdırılması; informasiya və rəbitə bacarıqlarının formalaşdırılması; məqsəd təyin etmək, fəaliyyətini planlaşdırmaq, nəticəyə nəzarət etmək, bir plana uyğun işləmək, təhsil fəaliyyətini qiymətləndirmək, öz təhsil fəaliyyətinin problemlərini müəyyənləşdirmək bacarıqlarının inkişafı nəticəsində tələbələrin idraki müstəqilliyinin formalaşması.

— müəllim: tədris prosesinin təşkilinə qeyri-standart münasibət; məktəblilərin fərdi müstəqil təlim verməsi, şagirdlərin informasiya və rəbitə səriştələrinin inkişafı, idraki fəaliyyət, nəticələrin toplanması, işlənməsi və təhlili üzrə müstəqil iş üçün şərait yaratmaq imkanı; təkcə təhsildə deyil, digər vəziyyətlərdə də idrak müstəqilliyinə həvəsləndirici hazırlığın formalaşması.

Təlimin informasiya və kommunikasiya texnologiyaları vasitələrindən istifadə edilməklə həyata keçirilməsi yanaşma, öyrənmə üçün müsbət motivasiyanı təmin etmək, şagirdlərin sabit idrak maraqlarını formalaşdırmaq, bilik keyfiyyətini artırmaq, onların qabiliyyətlərini inkişaf etdirmək üçün pedaqoji şərait yaratmaq və müstəqil yaradıcılıq fəaliyyəti ilə məşğul olmağın ən real yoludur (6).

Sonda qeyd etmək lazımdır ki, informasiya cəmiyyətdə ən yüksək dəyərə çevrilməklə informasiya mədəniyyətini müəyyənləşdirir. Bunun da nəticəsində təhsil sistemə və müəllimlərin peşə fəaliyyətinə olan tələblər dəyişir. Kompüterin gücü insan və sahib olduğu biliklə müəyyən edilir. İnformatikani bilmə prosesində təkcə bir kompüterdə necə işləməyi öyrənmək deyil, həm də ətrafımızdakı dünyanı tanımaq və yaratmaq üçün məqsədyönlü şəkildə istifadə etmək lazımdır. Şübhə yoxdur ki, İKT inkişaf etməkdə olan texnologiyalar arasındadır və tədris prosesinə daha geniş tətbiq edilməlidir.

Məqalənin aktuallığı. İKT-dən tədris prosesində istifadə edilməsinin üstünlüklərindən və bu gün təhsildə yaratdığı yeniliklərdən bəhs edilməsi məqalənin aktuallığını şərtləndirir.

Məqalənin elmi yeniliyi. Tədris zamanı İKT-dən istifadə etməklə yeni texnologiyalar haqqında biliklərin və elmi yeniliklərin möhkəmləndirilməsi məqalənin elmi yeniliyini göstərir.

Məqalənin praktik əhəmiyyəti və tətbiqi. Bu, İKT-dən istifadə etməklə praktik bacarıqlara yiyələnərək, bunun tədris prosesinə tətbiq edilməsindən ibarətdir.

Ədəbiyyat

1. Mehdiyeva R. Z. Tədris prosesində İKT-dən istifadə imkanları. Bakı: Elm və təhsil, 2016.
2. Əliquliyev R., Mahmudova R., Allahverdiyeva S. Elmi kadr hazırlığı. Bakı: İnformasiya texnologiyaları, 2014.
3. Quliyev N. Ə., Şamilov Z. Ə. İnformatika. Bakı: Vətən, 2013.
4. Бешенков С.А., Ракитина Е.А., Миндзаева Э.В. Курс информатики в современной школе: от компьютерной грамотности к метапредметным результатам. М., 2010.
5. Могилев А.В. Конструируем современный урок // Народное образование, 2013.
6. <https://cyberleninka.ru/article/n/informatika-i-informatsionnye-tehnologii-v-vysshem-pedagogicheskom-obrazovanii>.
7. <https://core.ac.uk/download/pdf/132622915.pdf>

К.Б. Мамедова

Преимущества внедрения классов ИКТ и ИКТ в технологии

Резюме

В статье описаны современные педагогические технологии, используемые на уроках информатики и ИКТ. Появляется практическое применение этих технологий и их использование на уроках информатики и ИКТ. Предлагаемый материал будет адресован учителям информатики и ИКТ и поможет в правильном применении современных педагогических технологий на уроках.

К.В. Mammadova

Advantages of introducing ICT and ICT classes in technologies

Summary

The article describes the modern pedagogical technologies used in computer science and ICT lessons. The practical application of these technologies and their application in the lessons of informatics and ICT emerges. The proposed material will be addressed to teachers of computer science and ICT and will assist in the proper application of modern pedagogical technologies in the lessons.

Redaksiyaya daxil olub: 17.08.2020